

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ἀριθμός 11

ΚΥΡΙΑΚΗ Γ' ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ ΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΠΡΟΣΚΥΝΗΣΕΩΣ

15-03-2026

*«Νίψομαι ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου Κύριε
καί κυκλώσω τό θυσιαστήριόν σου» (Ψαλμ. 25,6)*

Στήν ἐρώτηση: γιατί χύνεται, ἄδελφοί μου, Ἅγιο Μύρο πάνω στά ἅγια λείψανα στά ἐγκαίνια τῆς Ἀγίας Τραπέζης ὁ τῆς Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος Συμεών ἀπαντᾷ: «Καί χέει (ὁ ἀρχιερέας) θεῖον μύρον εἰς αὐτά, διά νά ἀποδείξη, ὅτι εἶναι ἠνωμένοι οἱ μάρτυρες μέ τόν Χριστόν, τό ἀληθινόν μύρον καί πλήρεις τῆς εὐωδίας τῆς Χάριτος καί διά νά παραστήσῃ καί τόν ἐνταφιασμόν τοῦ Χριστοῦ καί τόν ἰδικόν των, ἐπειδή θάπτονται τρόπον τινά καί αὐτοί κατατιθέμενοι ὑποκάτω εἰς τόν τάφον τοῦ Χριστοῦ, ὅπου εἶναι ἡ ἱερά Τράπεζα, ἔτι δέ καί ὁ ἴδιος ὁ Σωτήρ μέλλων νά πάθῃ καί νά ταφῇ ἡλείφθῃ παρὰ γυναικός μέ μύρον». Καί σέ ἄλλο σημεῖο συμπληρώνει: «Χρίεται μέ μύρον, ἐπειδή εἶναι πλήρες τό μύρον τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τό ζῶν μύρον ἔχει ἱερουργούμενον». Καί συνεχίζει λέγοντας: «Μέ ἄμφια δέ σκεπάζεται καί στολίζεται τό θυσιαστήριον, ἐπειδή εἶναι τά ἐν αὐτῷ δυσθεώρητα καί οὐχί εἰς ὅλους γνωστά». Πάνω στήν Ἀγία Τράπεζα εἶναι πάντοτε τοποθετημένα τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον καί ὁ Σταυρός καί ἐπεξηγεῖ ὁ Συμεών λέγοντας: «Τό μέν Ἱερόν Εὐαγγέλιον ἐπάνω εἰς τό θυσιαστήριον εἰκονίζει αὐτόν τόν Ἰησοῦν, ὁ δέ Σταυρός τήν θυσίαν αὐτοῦ δηλοῖ» (Αὐτόθι σ. 318 καί 705).

Ὅταν ὁ ἱερέας ἀσπάζεται τό Εὐαγγέλιο καί τήν Ἀγία Τράπεζα «Χριστόν καί Ἐκκλησίαν» ἀσπάζεται. Ὁ Ἅγιος Γερμανός, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, λέγει πώς ἡ Ἀγία Τράπεζα συμβολίζει τόν τόπο τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ. «Ἡ Ἀγία Τράπεζα ἐστίν ἀντί τοῦ τόπου τῆς ταφῆς, ἐν ἣ ἐτέθη ὁ Χριστός... ἐστί δέ καί θρόνος Θεοῦ ἡ αὐτή, ἐν ᾧ ὁ ἐπουράνιος Θεός...σωματωθεῖς ἐπαναπαύσατο. Ἡ Ἀγία Τράπεζα ἐστίν ἀντί τῆς τραπέζης τοῦ Χριστοῦ σύν τοῖς μύσταις» (Ἐκκλ. Ἱστορία PG 98, σελ. 388). Καί ὁ Θεόδωρος Ἀνθίδων παρατηρεῖ ὅτι «ἡ θεία καί ἱερά

Τράπεζα καί εἰς τό ἐστρωμένον ἀνώγειον ἐκλαμβάνεται καί φάτνη κατονομάζεται καί τάφος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπικέκληται». (Προθεωρία κεφαλαίων PG 140,σελ.421). Καί ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς γράφει ὅτι ἀπό τήν Ἁγία Τράπεζα ἀναβλύζει πηγή, ἡ ὁποία ἐκπηγάζει πνευματικούς καρπούς «καί ψυχάς ποτίζουσα καί μέχρις οὐρανῶν ἀνάγουσα». Ἐπίσης, ὁ ὅσιος Νικόλαος Καβάσιλας παρατηρεῖ λέγοντας: «Τά θυσιαστήρια ἀποτελοῦν μίμησιν τῆς χειρός τοῦ Σωτῆρος» (ΕΠΕ 22,46). Καί ἀνακεφαλαιώνει ὁ Συμεών: «Ὡστε ἀληθῶς καί θυσιαστήριον Χριστοῦ εἶναι αὕτη ἡ ἱερά Τράπεζα καί θρόνος δόξης καί κατοικητήριον Θεοῦ καί μνῆμα καί τάφος καί ἀνάπαυσις τοῦ Χριστοῦ καί ἀνάστασις Χριστοῦ».

Ἡ Ἁγία Τράπεζα ἔχει καί ἄλλο συμβολισμό, πού ὀφείλεται στήν ἀρχιτεκτονική κατασκευή της. Ἁγία Τράπεζα μέ μιά κεντρική κολόνα στό μέσον εἶναι σύμβολο τοῦ Ἰδρυτῆ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ, «ἐφ' οὗ ὁ σύμπας κόσμος ἐστήρικται», καί «ἀκρογωνιαίου λίθου». Μέ τέσσερις κίονες - κολόνες εἶναι σύμβολο τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, «ἐφ' ὧν ἐδράζεται ἡ χριστιανική πίστις».

ΤΑ ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ: Ἡ Ἁγία Τράπεζα στολίζεται καί καλύπτεται ἀναλόγως, ὅπως ἀρμόζει στό βασιλικό αὐτό θρόνο ἀπό ἱερά καλύμματα: **Τό Κατασάρκιο.** Εἶναι λευκό λινό ὕφασμα, μέ τό ὁποῖο καλύπτεται ἡ ἁγία Τράπεζα τήν ὥρα πού τελοῦνται τά ἐγκαίνια. Ὀνομάζεται ἔτσι γιατί «ἀγγίζει» αὐτήν. Αὐτό δέν ἀλλάζει, παρὰ μόνον ὡς ἔλεγε ὁ μακαριστός Ἰ. Φουντούλης, «μετά τήν παρέλευση ἀρκετῶν ἐτῶν 50, 60, καθαρίζεται μέ μεγάλη προσοχή καί εὐλάβεια». Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος περικοσμεῖ τό θεῖο θυσιαστήριον τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως στά Ἱεροσόλυμα «βασιλικοῖς παραπετάσμασι». Ἀλλά καί εὐσεβεῖς κυρίες, ὅπως ἡ Ὀλυμπιάδα, προσφέρουν τά βαρύτερα ἐνδύματα στά ἐγκαίνια τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας στή Κωνσταντινούπολη. Πάνω ἀπό τό κατασάρκιο τοποθετεῖται ἡ «Ἐνδυτή».

Εἶναι κάλυμμα πού βλέπουμε, πολυτελείας, καθὼς δίδουμε στό Χριστό ὅ,τι πολύτιμο ἔχουμε νά προσφέρουμε. Ἡ ἐναλλαγή χρωμάτων τῆς «ἐνδυτῆς», πορφυροῦν κατά τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, λευκό κατά τήν περίοδο τοῦ Πάσχα, γαλάζιο στά Θεοφάνεια καί ἄλλων χρωμάτων σέ ἄλλες ἐποχές καί περιόδους ἐνδείκνυται.

Τρίτο κάλυμμα τό «Εἰλητό». Ὑφασμα πού ἀπλωνόταν μόνο κατά τήν Θεία Λειτουργία μετά τήν ἀπόλυση τῶν κατηχουμένων καί ἔμενε μετά διπλωμένο κάτω ἀπό τό Εὐαγγέλιο. Σήμερα τό εἰλητό ὅπου ὑπάρχει, χρησιμοποιεῖται γιά κάλυμμα τοῦ Ἀντιμηνσίου.

Τό τέταρτο κάλυμμα τῆς Ἀγίας Τραπέζης εἶναι τό Ἀντιμήνσιο (ἀντί καί ἡ λατινική λέξη mensa= τράπεζα). Εἶναι τεμάχιο ὑφάσματος (διαστάσεων 40 χ 50 περίπου ἑκατοστῶν). Πάνω σ'αυτό εἶναι ζωγραφισμένος ὁ Χριστός κατά τόν τύπον τοῦ Ἐπιταφίου ἢ ὁ Χριστός στήν ἄκρα ταπείνωση. Τά ἀντιμήνσια καθαγιάζονται καί ὑπογράφονται στά ἐγκαίνια τῶν ναῶν ἀπό τόν Ἐπίσκοπο. Ὅταν τελεῖται Θεία Λειτουργία ξεδιπλώνεται τό ἱερό Ἀντιμήνσιο καί πάνω ἐκεῖ τοποθετοῦνται τά Τίμια Δῶρα. Ὅταν τελειώσει ἡ Θεία Εὐχαριστία τό ξαναδιπλώνει ὁ ἱερέας καί τό τοποθετεῖ μέσα στό Εἰλητό (διπλωμένο καί αὐτό) καί ἔτσι προστατεύεται ἀπό τή φθορά (π.χ. τριβή μέ τό Ἱ. Εὐαγγέλιο).

Ὁ Θεόδωρος Μοψουεστίας γράφει ὅτι «τά καλύμματα τοῦ θυσιαστηρίου εἶναι οἱ σινδόνες τοῦ ἐνταφιασμοῦ». Καί ὁ Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης (5^{ος} αἰώνας) ἀναφέρει: «Ἡ καθαρὰ σινδών, ἡ ὑφαπλωμένη τῇ τῶν θείων δώρων διακονίᾳ ἡ τοῦ Ἀριμαθέως ἐστίν Ἰωσήφ λειτουργία». Τό Κατασάρκιο δηλ. συμβολίζει τήν καθαρή σινδόνα, μέ τήν ὁποία «ὁ εὐσχήμων βουλευτής» τύλιξε τό Ἀχραντο Σῶμα τοῦ Κυρίου.

Ὁ Σωφρόνιος γράφει: «Ἡ Ἐνδυτή, ὁ κόλπος ὁ ἀγνός τῆς Θεοτόκου». Καί ὁ Συμεών Θεσσαλονίκης γράφει, ὅτι τό Εἰλητό εἰκονίζει τό σουδάριο. «Τό σουδάριον δέ εἰκονίζει τό ἐν τῇ Ἀγίᾳ Τραπέζῃ Εἰλητόν» (Migne P.G 155, σελ. 717). Γιά δέ τό Κατασάρκιο καί τήν Ἐνδυτή γράφει, ὅτι, ἐπειδή ἡ Ἀγία Τράπεζα εἶναι τάφος καί Θρόνος τοῦ Ἰησοῦ, «τό μέν ἐστίν ὡς σινδών, ἥ περιελήθη νεκρός, τό δέ, ὡς δόξης περιβολή». Τό Εὐαγγέλιο καί ὁ Σταυρός καί τό ἱερατικό βιβλίο καλύπτονται μέ ὑφασμα. Ἐπάνω στήν Ἀγία Τράπεζα συνυπάρχουν κηροπήγια μέ λαμπάδες ἢ κανδύλια, πού καίουν στή διάρκεια τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, καί συμβολίζουν τό ἀνέσπερο Φῶς τῆς Χριστοῦ διδασκαλίας. Ἐδῶ ὑπάρχουν τά ἑξαπτέρυγα, ὁρώμενα δίπλα στόν ἐσταυρωμένο, τό Ἱερό Ἀρτοφόριο, γιά τά ὁποῖα θά κάνουμε ἐκτενῆ ἀναφορά σέ ἄλλη ἐνότητα πού περιλαμβάνει «Τά Ἱερά Σκεύη».

Σύν Θεῷ θά συνεχίσουμε στό ἐπόμενο κήρυγμα. ΑΜΗΝ!